

## gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20 kr., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 20. novembra 1861.

## Senožet kmetijskega gospodarja največi zaklad.

Kje je bogastvo in premoženje? Tam, kjer je živinoreja na visoki stopnji. In kje je živinoreja na visoki stopnji? Ondi, kjer imajo gospodarji dovelj in verlih senožet. Tukaj se ti kaže, kamor se ozreš, da je kmetija v dobrem stanu. Čednost in red v hiši, v skednji in hlevu. In, če se pri vsem tem ljudje poprašajo: Ali ste srečni in zadovoljni, pridelujete obilo žita? ti bodo večidel odgovorili: Žito se ne splačuje v naših krajih; zemlja je slaba, in potrebuje obilo gnojá; če bi ne imeli toliko in tako dobrih travnikov, na katerih toliko dobre klaje nakosimo, bi se nam godilo dosti slabo.

Če prideš, dragi bravec, v take kraje, kjer ljudem travnikov primanjkuje, in se detelja le v gorkih in vlažnih letih dobro obnaša, pa tudi tukaj poprašaj, kako se jim tukaj godí, dobil boš vés drug odgovor. Že na dvoriščih boš revščino zapazil in nesnage dovelj, če pa pogledaš v hlev, tukaj vidiš nekoliko suhih in medlih repov, ki se gladni na pašo gonijo in lačni iz paše nazaj priganjajo. Kako je to, da je vaša živina tako sloka in medla? Pa ti bo kmet koj odgovoril: kako bi ne bila suha in medla, ker nam travnikov primanjkuje; vsako pešico trave moramo varovati, da dobimo saj nekoliko sená za teleta pozimi. Detelja ne rodi vsako leto, in od gole slame ne bodo krave nikdar debele. Tako govori gospodinja, mož pa, ki zraven nje stoji, pravi: Ravno tako nam tudi stelje primanjkuje; če-ravno imamo precej lepe slame, jo moramo živini pokladati, sicer nimamo gnojá, in kjer gnojá primanjkuje, vsega primanjkuje.

Dobri travniki so pač lepa reč. Oni zmanjšujejo gospodarstvene stroške pri kmetii toliko bolj, kolikor bolj so rodovitni in kolikor več pridelka kmetijstvu donašajo, od kterege se živina brez druge klaje lahko prerediti dá. Stroški pri senožetih nikdar ne presežejo pridelkov; kar se pa po dobri košnji na travnikih pridelá, je še vedno več vredno kakor pridelek žita.

Dobička, kar ga na dobrih travnikih pridelá, ti ga ne bote nikdar sejana detelja ali trava donašale. Ne gledé na to, da pridelovanje detelje in trave na njivah ti več stroškov prizadene, ti tudi nikoli toliko koristi ne donese, kakor dober travnik. Če se ravno kmetijstvo tú in tam tudi po klaji, na njivah pridelani, opomore, se vendar to vse bolj počasi godí, kakor če ima gospodar dobre travnike.

Travnikov in senožet ne pomanjkuje skor nikjer, toda večidel so še zelo zelo zanemarjeni. Ako bi se pa travniki pridno in pametno obdelovali, bi gotovo donašali dvakrat več pridelka gospodarjem. Gospodarji! skerbite za nje. Zboljšujte jih na vse strani. Napeljujte vodé na nje, če se le dá, — in to se dá večkrat prav lahko storiti. Vsaka kapljica vode je travniku pomoč.

Skerbite za živinsko klajo! To je pglavitna priloga kmetijstvu, da si pomaga na noge. Zdromite se, gospodarji! Čič ne dá nič. Ne dajte, da bi vam le škerjančki gnojili senožeti in da bi jih le rôsa močila!

## Sol pri reji telet.

Pod napisom: „Čudeže dela sol pri teletih“ se bere v „Neue landw. Zeitg.“ naslednji sostavek:

V živinskih hlevih se pogostoma vidi, da se les, ravno tako tudi glina, kamnje in zidovje sploh, posebno pozimi, jako potí; zastran tega se menda ne bo nihče čudil. Vsakdo vé, da se v hlevih veliko veliko vodene soparce napravi, ktera ne izhaja samo od živinskega sopenja, ampak tudi od družih njenih ognjuskov. In taka soparca se rada lesa, kamnja, zidú in enacih reči v hlevih poprijemlje.

Komaj je tele 1 ali 2 dni staro, že začne po omenjenih rečeh segati in jih lizati, posebno pa rado líže moker in vlažen les. Les popada dostikrat s tako močjo, da bi človek kmali mislil, da hoče les žreti, in da si more zoté omajati ali pa še celó grizé odkerhniti.

Zakaj pa sega tele po enakih rečeh, ker ima na prebitek maternega mleka?

Komaj se je mleka nasesalo, že začne po navadi zopet lizati in po lesu iz novega segati. Ali je morda to njegova serboritz igra?

Vzroka tega počenjanja in lizanja pa nam ni treba nikjer drugod iskati, kakor le samo v natornem teletovem nagonu — v okusu njegovem. Jezik dobiva po vlažnih rečeh slan okus.

Od kod pa pride ta sol? V vlažnem separu se nahajata voda in gnjilec, — iz nju pa izhajata amonijak in solitrova kislina. To-le je, kar teleta na se vleče in vabi, in po katerem tako zelo koperní.

Zdaj je pač lahko, teletu s kaj boljším postreči. Daj mu kuhinske solí, potresi ž njo klajo, zmešaj jo z vodó, in tele boš s soljo prav lahko na vodo in klajo privadil; pilo ti bo rado vodó, in po kermi segalo, z eno besedo, vadilo se bo jesti.

Kdaj se pa tele tega prav za prav loti? Koj perve dni po porodu. Teletov nagib do kuhinske solí je tako močan, da so mi več pól papirja, v katerem sem jim kuhinske solí za sladčico donašal, in po izpraznjenji na tla vergel, željno pobrale in v hipu požerle, ker se ga je še kakošna drobtinica solí držala, po kateri teleta in živina sploh neizrečeno rada sega.

Da se po ti navadi tudi kmali na prosto pašo in pijačo navadijo, nam ni treba tukaj posebej praviti. Čez 2 do 3 tedne so se teleta po soli že tako razue klaje privadile, da pod kravo tako zelo ne tišče, in vimena do čistega ne izpraznujejo.

Ali ni po tem takem sol pri telečji reji čudapolni lek, ker se tele po nji kmali po rojstvu samo žreti in piti privadi in po maternem sescu tako silno ne sega kakor druge, ki niso solí vajene, menda pa le največ zato, ker jim materno mleko po osoljeni klaji in pijači ne diši tako, kakor sicer, in jih tako na se ne vleče? Teleta se po ti navadi prav lahko odstavijo in sesati odvadijo, če se le pri soli obderžé. Teleta ne mukajo ne po materi ne po mleku, rade jedó klajo, ki se jim poklada, ne hujšajo, ampak se redijo,